

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-62>

УДК 336.7

РОЛЬ ТА ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК КРЕДИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

THE ROLE AND INFLUENCE OF INSTITUTIONAL FACTORS ON THE DEVELOPMENT OF THE CREDIT MARKET IN UKRAINE: ANALYSIS, CHALLENGES AND PROSPECTS

Богріновцева Людмила Миколаївнакандидат економічних наук, доцент,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9597-1085>**Козій Наталія Сергіївна**кандидат економічних наук, доцент,
Державний податковий університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8230-2974>**Bohrinovtseva Liudmyla**

National Academy of Statistics, Accounting and Auditing

Kozii Nataliia

State Tax University

Стаття присвячена дослідженню ролі та впливу інституційних факторів на розвиток кредитного ринку в Україні. Проведено аналіз важливих інституційних аспектів, які визначають динаміку та ефективність кредитного ринку, зокрема законодавства та регуляції, фінансових інституцій, ринкової конкуренції, інформаційно-технологічної інфраструктури, страхування депозитів, соціокультурних та політичних аспектів. Підкреслено, що належна робота із створення якісного та зрозумілого законодавства сприяє формуванню правового середовища, що сприяє підвищенню довіри до кредитного ринку та залученню більшого обсягу ресурсів. Важливість ринкової конкуренції відзначена в контексті зниження вартості кредитів та покращення їхніх умов. Виділено позитивний вплив страхування депозитів та гарантування на ринок, оскільки це підвищує довіру до фінансових установ та збільшує обсяги доступних ресурсів. Наголошено на необхідності врахування інституційних факторів у формуванні стратегічних рішень щодо розвитку фінансової системи України.

Ключові слова: інституціональні фактори, інституційне середовище, інституційне забезпечення, інститути, кредитний ринок, інституційні одиниці, фомальні правила, неформальні норми.

The article is devoted to the study of the role and influence of institutional factors on the development of the credit market in Ukraine. The author specified the categorical apparatus in terms of the concepts «institute», «institutional factors», «institutional environment», «institutional support». An analysis of important institutional aspects that determine the dynamics and efficiency of the credit market, including legislation and regulation, financial institutions, market competition, information and technology infrastructure, deposit insurance, socio-cultural and political aspects, has been carried out. It is emphasized that proper work on the creation of high-quality and understandable legislation contributes to the formation of a legal environment that contributes to increasing trust in the credit market and attracting more resources. Well-developed financial institutions are able to provide a variety of credit products that support the development of entrepreneurship and consumer activity. The importance of market competition is noted in the context of reducing the cost of loans and improving their conditions. High competition stimulates the reduction of the cost of loans and the improvement of their conditions, which benefits consumers and enterprises. Convenient access to information and technological innovations contribute to the reduction of customer service costs and ensure faster market development. The positive impact of deposit insurance and guaranteeing on the market is highlighted, as it increases confidence in financial institutions and increases the amount of available resources. The analysis of socio-cultural and political structures shows that their institutional approaches can determine the willingness of subjects to take loans and develop business. The need to take into account institutional factors in the formation of stra-

tegic decisions regarding the development of the financial system of Ukraine is emphasized. Taking these aspects into account can contribute to improving the stability, efficiency and competitiveness of the credit market, contributing to the economic growth and development of the country in general.

Key words: institutional factors, institutional environment, institutional support, institutions, credit market, financial institutions, formal and informal rules.

Постановка проблеми. Забезпечення стійкого розвитку кредитного ринку є необхідною передумовою для забезпечення фінансової стабільності, стимулювання інвестицій та сприяння економічному зростанню в будь-якій країні, в тому числі і в Україні. Відповідно до цього, інституційні фактори, такі як правова та регуляторна база, діяльність банківської системи, забезпечення фінансової грамотності тощо, відіграють вирішальну роль у формуванні та розвитку кредитного ринку в Україні.

Ця проблема має глибокий зв'язок із ключовими науковими та практичними завданнями, які стосуються не лише розвитку фінансового сектору, а й взагалі становлення ефективної економічної системи в Україні.

По-перше, роль і вплив інституційних факторів на кредитний ринок потребують глибокого наукового аналізу. Цей аналіз повинен враховувати особливості українського законодавства, регуляторних вимог, а також практичний досвід впровадження та змін у системі фінансового регулювання.

По-друге, важливим завданням є визначення викликів, з якими стикається кредитний ринок в Україні. Ці виклики можуть включати в себе низьку кредитоздатність населення, високу відсоткову ставку за кредитами, недостатність фінансової грамотності тощо. Аналіз цих викликів є необхідним для знаходження ефективних стратегій подолання цих перешкод.

По-третє, розгляд перспектив розвитку кредитного ринку дозволить визначити можливості для його подальшого зростання та розширення функцій. Важливо дослідити потенціал розвитку фінансових інструментів, а також взаємодію кредитного ринку з іншими секторами економіки.

Отже, проблема ролі та впливу інституційних факторів на розвиток кредитного ринку в Україні має важливе наукове значення, а також відіграє ключову роль у визначенні стратегій та шляхів покращення фінансової стабільності та економічного зростання країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій у галузі інституційного забезпечення розвитку кредитного ринку в Україні свідчить про

активний інтерес до цієї проблематики. Відомі українські та зарубіжні дослідники, такі як А. Алчіан, М. Бунге, М. Вебер, О. Вільямсон, Д. Норт, Е. Остром, О. Войтик, О. Гриценко, В. Каспер, В. Сілін, О. Васюк, В. Вірченко, В. Железняк, В. Галушак, Т. Кізим, О. Корсакова, О. Лучишин, І. Рекуненко, О. Назарова, С. Степаненко, І. Чупицька та інші, досліджували структуру кредитного ринку та його компоненти, досліджуючи їх роль у покращенні функціонування ринку кредитних послуг. Ці науковці внесли значний вклад у розвиток теоретичних основ інституційної економіки, розробку фінансової інфраструктури, теорії та практики кредитування, а також підвищення ефективності надання кредитних послуг. Слід відмітити, що ці дослідження підкреслюють важливість глибокого розуміння інституційних аспектів для розвитку кредитного ринку в Україні. Вони також надають базу для подальших досліджень та розробки ефективних стратегій управління цим ринком.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи складну економічну ситуацію, що спостерігається протягом останніх років в країні, виникла гостра потреба у дослідженні сучасного стану, викликів та перспектив впливу інституційних факторів на розвиток кредитного ринку в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в аналізі ролі та впливу інституційних факторів на розвиток кредитного ринку в Україні. Досягнення цієї мети дозволить визначити роль інституційних факторів у формуванні кредитного ринку в Україні, виявити ключові виклики та перспективи його розвитку та зробити висновки щодо можливих шляхів покращення ефективності надання кредитних послуг.

Вклад основного матеріалу дослідження. Інституційні фактори в економіці відображають різноманітні інституційні складові, які визначають правила, норми, законодавство, звичаї та інші організовані форми взаємодії між людьми та організаціями в економічному житті. Вони визначають, як взаємодіють різні господарські агенти, які обмінюються ресурсами, товарами і послугами.

Перш ніж досліджувати особливості впливу інституційних факторів на розвиток кредит-

ного ринку, необхідно конкретизувати відповідний понятійний апарат.

«Інституційні фактори», «інституційне середовище», «інституційне забезпечення» – усі ці визначення створилися від однієї загальної складової, а саме понятійної категорії «інститут». У широкому науковому контексті і серед вчених з економіки переважає погляд на категорію «інститут» відповідно до визначення, яке було введено видатним американським економістом Дугласом Нортом. Його означення полягає у розумінні «інститутів» як «правил гри в суспільстві, або, у більш формальних термінах, обмежень, створених людьми, які організують взаємодію» [1]. Крім цього, Норт наголошував на тому, що «інститути формують структуру стимулів, які працюють у суспільстві, тому політичні та економічні інститути здатні визначити характер економічного функціонування» [2].

В основі інституційного забезпечення знаходиться інституційне середовище із відповідною інституційною структурою.

Зазвичай, під поняттям «інституційної структури» розуміють головним чином офіційні обмеження, які визначають можливі організаційні форми, варіанти та механізми взаємодії в різних сферах і галузях економіки [3].

Інституційне середовище представляє собою сукупність основних економічних, соціальних та юридичних норм, що встановлюють фундамент для створення, розподілу та спо-

живання обмежених ресурсів [1].

Отже, інституційне забезпечення передбачає створення відповідних формальних і неформальних інститутів, що створюватимуть умови для подальшої діяльності з метою досягнення поставлених цілей.

Кредитний ринок є важливим індикатором стану національної економіки. В умовах глобальної фінансової кризи виникає значуща задача забезпечення стійкості кредитних ринків, зокрема банківського кредитування. Ця стійкість в середньо- та довгостроковій перспективі залежить від комплексу формальних (конституційних, законодавчих, інституційних) та неформальних правил (звичаїв, традицій, норм поведінки тощо), які регулюють його функціонування [4]. Тому розглянемо детальніше вплив інституційних факторів на розвиток кредитного ринку.

Інституційні фактори розвитку кредитного ринку включають комплексний набір правових, організаційних, регуляторних та соціокультурних елементів, що впливають на формування та функціонування цього ринку.

Ключові інституційні фактори, що впливають на розвиток кредитного ринку представлені в табл. 1.

Правильно сформульоване та логічне законодавство, що стосується кредитного ринку, виявляє суттєвий вплив на розвиток цього ринку в Україні. Запровадження зрозумілих та прозорих нормативів є ключовим

Таблиця 1

Вплив інституційних факторів на розвиток кредитного ринку

Фактор	Сутність
Законодавство та регуляція	Якість та чіткість законодавства, пов'язаного з кредитним ринком, включаючи правила позичальних операцій, страхування депозитів, банківської діяльності та інших аспектів, має великий вплив на довіру учасників ринку та його стабільність.
Інституційні одиниці	Банки, кредитні установи та інші фінансові організації грають роль посередників у процесі надання та управління кредитами. Їхні можливості, ресурси та ризики визначають структуру та доступність кредитних послуг.
Ринкова конкуренція	Рівень конкуренції на ринку впливає на вартість кредиту та умови його надання. Ефективна конкуренція може сприяти розвитку інноваційних кредитних продуктів та покращенню обслуговування клієнтів.
Інформаційна та технологічна інфраструктура	Розвинена інформаційна база та технологічна інфраструктура дозволяють здійснювати швидке та ефективне обслуговування позичальників та інвесторів, сприяючи розвитку ринку.
Соціокультурні фактори	Культурні норми, вірування та підходи до грошей, боргів та ризиків також можуть впливати на споживачів та інвесторів, що беруть кредити.
Політичні та економічні структури	Політичні реформи, стабільність економічних умов та гарантії власності можуть створювати сприятливий клімат для розвитку кредитного ринку.

Джерело: складено авторами

чинником в створенні ефективного правового каркасу, який регулює відносини між учасниками кредитного ринку. Цей фактор може впливати на розвиток ринку шляхом:

1. Створення довіри: коректно визначені правила та норми відновлення боргів та забезпечення платоспроможності забезпечують довіру як кредиторів, так і боржників. Це допомагає збільшити обсяги кредитів, які надаються та використовуються на ринку.

2. Захист прав кредиторів: чіткі правила визначення прав та обов'язків кредиторів та боржників гарантують стабільність та передбачуваність у взаємодії. Це сприяє розвитку довгострокових відносин між сторонами та зниженню ризиків.

3. Захист прав власності: якісне законодавство надає гарантії права власності на заставлене майно. Це стимулює боржників до використання кредитних ресурсів для розвитку та ведення бізнесу, а кредиторів – до надання кредитів з впевненістю в їхній стійкості.

4. Попередження ризиків: використання якісних нормативів допомагає уникнути нерегульованих ситуацій та надмірної ризикованості. Це створює стійке тло для розвитку ринку та заохочує більше учасників до надання та отримання кредитів.

5. Прозорість та рівні умови: зрозумілі правила та однакові вимоги для всіх учасників забезпечують рівні умови конкуренції та недопущення використання недобросовісних практик.

6. Розвиток фінансової інфраструктури: ефективне законодавство щодо кредитного ринку сприяє розвитку фінансової інфраструктури, зокрема, системи розрахунків, облікових систем, звітності тощо, що забезпечує гладку та безперешкодну роботу ринку.

Отже, законодавство та регуляція впливають на розвиток кредитного ринку, створюючи стабільне та захищене середовище для всіх учасників, що сприяє збільшенню обсягів кредитування, росту бізнесу та загалом сприяє економічному зростанню.

Інституційні одиниці, зокрема банки та інші кредитні установи, відіграють важливу роль у розвитку кредитного ринку. Вони діють як посередники між тими, хто має надлишок грошей (заощадженнями) та тими, хто потребує фінансування (інвестиціями). Інституційні одиниці можуть сприяти розвитку кредитного ринку шляхом:

– посередництва: інституційні одиниці забезпечують канал для перерозподілу гро-

шових коштів в економіці. Вони залучають кошти від заощаджень та вкладів та перерозподіляють їх у вигляді кредитів позичальникам, таким як підприємства та домогосподарства;

– надання різноманітних кредитних продуктів: розвинені Інституційні одиниці можуть надавати різноманітні кредитні продукти, такі як корпоративні та побутові позики, лізинг, іпотека тощо. Це дозволяє відповідати на різноманітні фінансові потреби клієнтів;

– зниження ризику: інституційні одиниці можуть використовувати різні методи оцінки ризику та кредитного скорингу для визначення вірогідності повернення позичених коштів. Це допомагає знизити ризик дефолту та покращує стійкість кредитного портфеля;

– підтримки підприємництва: кредитні установи можуть надавати позики підприємствам для розвитку та розширення їхньої діяльності. Це сприяє стимулюванню підприємницької активності та економічного зростання;

– збереження та надійності: інституційні одиниці зазвичай надають можливість клієнтам зберігати свої заощадження та кошти в надійних місцях. Це сприяє створенню довіри до фінансової системи та забезпечує надійність фінансових операцій;

– фінансового консультування: інституційні одиниці можуть надавати консультаційні послуги клієнтам щодо кращого використання грошових ресурсів, управління фінансами та планування інвестицій.

Розвиток інституційних одиниць та їхніх послуг є ключовим для забезпечення доступності та ефективності кредитного ринку, що сприяє сталому економічному розвитку.

Наступний фактор – ринкова конкуренція – відіграє важливу роль у розвитку кредитного ринку, створюючи сприятливі умови для покращення якості та доступності кредитних послуг. Вона сприяє розвитку ринку через:

1. Зниження вартості кредиту: конкурентна боротьба між фінансовими установами спонукає їх до зниження вартості кредиту для залучення клієнтів. Це вигідно для позичальників, оскільки їм стає доступною більш вигідна цінова пропозиція.

2. Поліпшення умов кредитування: конкуренція змушує фінансові установи вдосконалювати умови кредитів, такі як процентні ставки, терміни погашення, комісії тощо. Це стимулює зростання якості кредитних послуг та надає позичальникам більше варіантів вибору.

3. Рознообразності продуктів: завдяки конкуренції фінансові установи розробляють різноманітні кредитні продукти та пакети обслуговування, які відповідають потребам різних категорій клієнтів. Це дозволяє позичальникам обирати оптимальний варіант для своїх фінансових цілей.

4. Інновацій: конкуренція спонукає фінансові установи до впровадження нових технологій та інноваційних підходів у свою діяльність. Це може включати вдосконалення онлайн-сервісів, розробку нових методів кредитного скорингу, запровадження швидких та зручних процесів отримання кредиту тощо.

5. Підтримки споживачів: конкуренція стимулює фінансові установи до більш активної взаємодії зі своїми клієнтами. Це може включати надання консультаційних послуг, розробку індивідуальних фінансових планів та підтримку у виборі оптимальних кредитних рішень.

6. Підвищення ефективності: змагання на ринку змушує фінансові установи оптимізувати свої процеси та знижувати витрати. Це може призвести до покращення загальної ефективності галузі та забезпечення більш ефективного використання ресурсів.

Отже, ринкова конкуренція виконує важливу роль у створенні сталого та інноваційного розвитку кредитного ринку, забезпечуючи більше вигод та можливостей для позичальників та інших учасників ринку.

Не менш важливим фактором є інформаційна та технологічна інфраструктура, яка має велике значення у розвитку кредитного ринку, сприяючи поліпшенню якості обслуговування та забезпечуючи більш ефективну взаємодію з клієнтами. Можна виокремити такі напрями впливу даного фактору на ринок:

1. Зручний доступ до інформації: розвинута інформаційна інфраструктура дозволяє клієнтам швидко та легко отримувати інформацію про різні кредитні продукти, умови кредитування та процедури отримання кредиту. Це допомагає їм зробити обґрунтований вибір та забезпечує прозорість у сфері кредитів.

2. Електронне обслуговування: технологічна інфраструктура дозволяє фінансовим установам надавати електронні послуги та онлайн-заявки на кредити. Це значно спрощує процес отримання кредиту та зменшує час, необхідний для розгляду та затвердження заявки.

3. Автоматизація процесів: використання технологій дозволяє автоматизувати багато процесів, пов'язаних з кредитуванням, таких

як оцінка кредитного ризику, розрахунок процентних ставок та погашення, обробка документації тощо. Це сприяє швидкості та точності в роботі.

4. Зниження витрат: технологічні інструменти дозволяють фінансовим установам ефективніше управляти своєю діяльністю та знижувати витрати на обслуговування клієнтів. Це може призвести до зниження вартості кредиту та більш доступних умов для позичальників.

5. Забезпечення безпеки: розвинута технологічна інфраструктура дозволяє забезпечити високий рівень кібербезпеки та захисту персональних даних клієнтів. Це допомагає підтримувати довіру до фінансових установ та забезпечує конфіденційність операцій.

6. Інновації: технологічна інфраструктура сприяє впровадженню інноваційних рішень у сфері кредитного ринку, таких як використання блокчейн технологій, штучного інтелекту для кредитного скорингу тощо. Це може поліпшити ефективність та точність роботи.

Отже, інформаційна та технологічна інфраструктура значно підвищують зручність та доступність кредитних послуг для клієнтів, сприяють ефективному функціонуванню ринку та забезпечують стабільний розвиток кредитної сфери.

Наступним фактором є система страхування депозитів та гарантування вкладів. Вона має велике значення для розвитку кредитного ринку, сприяючи залученню та захисту заощаджень клієнтів та сприяє розвитку ринку через забезпечення наступних складових:

– безпека вкладів: механізми страхування депозитів та гарантування вкладів надають клієнтам впевненість у тому, що їхні гроші будуть захищені у випадку негативних подій, таких як банкрутство фінансових установ. Це стимулює залучення заощаджень та вкладів, збільшуючи доступний обсяг ресурсів на ринку;

– підвищення довіри: гарантії страхування депозитів сприяють підвищенню довіри до банків та інших фінансових установ. Люди більш схильні здійснювати вклади, знаючи, що їхні кошти захищені законом;

– залучення заощаджень: забезпеченість страховими гарантіями стимулює людей зберігати свої гроші в банках та інших фінансових установах, а не утримувати їх у готівковій формі. Це сприяє залученню більшого обсягу ресурсів на ринку та підвищенню доступності кредитів;

– стабільність ринку: система страхування депозитів та гарантування вкладів забезпечує стабільність фінансової системи, оскільки вона зменшує ризик паніки та виведення грошей з банків у складних економічних ситуаціях;

– збільшення доступних ресурсів: забезпеченість гарантіями страхування стимулює банки відкривати більше вкладів та депозитних рахунків, що збільшує доступні ресурси для надання кредитів та позичок;

– зниження кредитних ризиків: гарантована безпека вкладів сприяє зменшенню кредитних ризиків для фінансових установ, оскільки це дозволяє їм залучати стабільні джерела фінансування.

Отже, страхування депозитів та гарантування вкладів відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та розвитку кредитного ринку, сприяючи залученню ресурсів та підвищенню довіри до фінансових установ.

Соціокультурні впливи грають значущу роль у формуванні підходів до боргів та ризиків, визначаючи готовність індивідів та підприємств брати кредити та розвивати свій бізнес. Цей фактор може виявити вплив на різні аспекти кредитного ринку, зокрема:

– культурні норми і цінності: у деяких культурах і суспільствах борг може розглядатися як недоречний чи стигматизований вибір, тоді як в інших він може розглядатися як необхідна стратегія для досягнення особистих або бізнесових цілей;

– відношення до ризику: соціокультурні чинники можуть визначати ставлення до ризику. У деяких культурах ризик може бути відкинутий, тоді як у інших він може сприйматися як необхідна складова успішного підприємництва;

– ставлення до боргового завантаження: усвідомлення індивідами та підприємствами можливостей та обмежень боргового завантаження може бути сильно залежати від соціокультурних факторів. Деякі культури можуть ставити акцент на фінансову незалежність, тоді як інші можуть підтримувати борговий підхід для швидшого росту;

– підприємницька культура: в різних культурах підприємницька активність може бути сприймана по-різному. Деякі культури можуть підтримувати підприємництво та ризиковані проекти, тоді як інші можуть ставити акцент на стабільність та консервативний підхід;

– фінансова грамотність: соціокультурні особливості можуть впливати на рівень фінансової грамотності та розуміння особис-

тих фінансів. Це може вплинути на уміння приймати раціональні рішення щодо кредитів та позик.

Отже, соціокультурні фактори становлять важливий вимір в розвитку кредитного ринку, визначаючи як індивіди та підприємства сприймають боргове фінансування та ризики, що впливає на їхні рішення та дії на ринку.

Останній фактор впливу на розвиток кредитного ринку – це політичні та економічні структури, які створюють основу для його функціонування та привабливості для інвесторів та учасників ринку через:

1. Стабільність економічних умов: економічна стабільність є ключовою передумовою для розвитку кредитного ринку. Стабільна макроекономічна ситуація сприяє вірогідності повернення кредитів та зменшує ризики для кредиторів. Це стимулює надання кредитів та інвестування в економіку.

2. Адекватна політична підтримка: політична воля та підтримка є важливими для створення сприятливого клімату для розвитку кредитного ринку. Чітка регуляторна політика та відсутність надмірного втручання в діяльність фінансових установ допомагають створити довіру та прозорість на ринку.

3. Податкова та регуляторна політика: раціональна податкова політика та регуляторний підхід можуть створити інcentиви для боржників та кредиторів. Підтримка розвитку кредитного ринку через зменшення податкових тягарів або спрощення процедур може сприяти залученню інвестицій та кредитів.

4. Політична стабільність: політична нестабільність може вплинути на довіру до економіки та фінансових установ. Коли інвестори та учасники ринку мають впевненість у стабільності політичної ситуації, вони більш схильні вкладати кошти та брати кредити.

5. Підтримка розвитку малого та середнього бізнесу: політичні та економічні заходи, спрямовані на розвиток малого та середнього бізнесу, можуть підтримати попит на кредити для цього сектору. Це може збільшити обсяги кредитування та сприяти росту економіки.

Отже, політичні та економічні структури мають значний вплив на розвиток кредитного ринку, визначаючи стабільність, довіру та здатність ринку залучати інвестиції та надавати кредити.

Відображаючи вплив розглянутих інституційних факторів на розвиток кредитного ринку в Україні, можна виділити кілька викликів та перспектив, які впливають на динаміку цього ринку (табл. 2).

Таблиця 2

**Виклики та перспективи впливу інституційних факторів
на розвиток кредитного ринку в Україні**

Виклики	
Подолання корупції та недоліків в законодавстві	Для забезпечення стабільного розвитку кредитного ринку в Україні необхідно подолати корупційні практики та недоліки в законодавстві, які можуть негативно впливати на правовий фреймворк і рівень довіри до фінансових установ.
Фінансова грамотність	Забезпечення адекватного рівня фінансової грамотності серед населення та бізнесу є важливим викликом. Більш високий рівень розуміння фінансових продуктів і послуг може підвищити попит на кредити та збільшити ефективність використання фінансових ресурсів.
Забезпечення стабільності економічних умов	В умовах економічної невизначеності та змін можуть з'являтися ризики для відновлення боргів та платоспроможності боржників. Стабільність економіки є ключовою передумовою для розвитку кредитного ринку.
Перспективи	
Розширення кредитної продуктової лінійки	Залучення інноваційних кредитних продуктів та послуг, таких як мікрокредитування, фінтех-послуги, може розширити доступ до кредитів для різних сегментів суспільства.
Розвиток альтернативних джерел фінансування	Розвиток кредитного ринку може підтримати розвиток альтернативних джерел фінансування, таких як ринок облігацій, венчурного капіталу, що сприятиме більш різноманітному доступу до фінансових ресурсів.
Цифрові ініціативи та фінтех-інновації	Використання технологій та цифрових платформ може покращити ефективність процесів надання кредитів, зменшити вартість обслуговування клієнтів та збільшити швидкість реагування на їхні потреби.
Підвищення довіри до фінансових установ	Вдосконалення корпоративного управління та забезпечення високого стандарту етичних норм у діяльності фінансових установ може підвищити рівень довіри до них та залучити більше інвесторів.
Міжнародна інтеграція	Розвиток кредитного ринку може сприяти міжнародній інтеграції та залученню іноземних інвесторів, що може підтримати збільшення обсягів фінансування та обміну досвідом.

Джерело: складено авторами

Отже, при належному врахуванні інституційних факторів, виклики та перспективи розвитку кредитного ринку в Україні можуть сприяти створенню стабільної та зростаючої фінансової системи, яка підтримує економічний розвиток та покращення життєвого рівня населення.

Висновки. У світлі аналізу, представленого в даній науковій статті, можна зробити висновки, що інституційні фактори дійсно мають вирішальний вплив на розвиток кредитного ринку в Україні. Розглянуті аспекти законодавства та регуляції, інституційних одиниць, ринкової конкуренції, інформаційно-технологічної інфраструктури, страхування депозитів, соціокультурних, політичних та економічних структур об'єднуються у комплексний механізм впливу на кредитний ринок.

Наявність якісних та чітких правових норм, що регулюють діяльність фінансових установ та захищають інтереси боржників і кредиторів, виступає як основоположний елемент розвитку. Розширення кредитної продуктової лінійки, покращення обслуговування та надання доступу до нових технологій також є важливими драйверами росту.

Підвищення рівня конкуренції серед фінансових установ сприяє поліпшенню умов кредитування, а гарантування безпеки депозитів підвищує довіру до ринку загалом. Наявність стабільної економічної та політичної ситуації є необхідною передумовою для розвитку кредитного ринку та залучення інвестицій.

Зрозуміло, що інституційний фреймворк та середовище взаємодії мають важливий вплив на ризики та можливості, що виникають

на кредитному ринку. Водночас, ці виклики також відкривають широкі перспективи для розвитку, покращення доступу до фінансових ресурсів, стимулювання підприємництва та зростання економіки загалом.

У підсумку, важливо визнати, що інституційні фактори мають глибокий і багатогранний

вплив на кредитний ринок України. Їх відповідне врахування та здійснення адекватних реформ може сприяти створенню стабільної, ефективної та конкурентоспроможної фінансової системи, яка сприятиме економічному розвитку та покращенню якості життя громадян України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Норт Д. С. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / пер. з англ. І. Дзюби. Київ, 2000. 198 с.
2. North D.C. (1993). Economic Performance through Time. Lecture to the memory of Alfred Nobel, December 9, 1993. URL: <https://www.nobelprize.org/> (дата звернення: 20.09.2023)
3. Тешева Л. В., Руденко С. В. Методологічний базис та науково-теоретичні передумови детермінації структури інституційного середовища. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2020. № 4. Т. 1. С. 251–272.
4. Мацелюх Ю. В. Інституційний аналіз функціонування та розвитку кредитного ринку. *Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 10 листопада 2018 р.): у 8 ч.* Полтава : ЦФЕД, 2018. Ч. 4. 63 с.
5. Ільчук В., Шпомер Т. Проблеми розвитку інституційної складової інфраструктурного забезпечення функціонування кредитного ринку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 3(27). 2021. С. 176–89

REFERENCES:

1. Nort D. S. (2000). Instytutsii, instytutsiina zmina ta funktsionuvannia ekonomiky / per. z anhl. I. Dziuby [Institutions, institutional change and functioning of the economy / trans. English I. Dziuby]. Kyiv, 2000. 198 p. [in Ukrainian].
2. North, D. C. (1993). Economic Performance through Time. Lecture to the memory of Alfred Nobel, December 9, 1993. Available at: <https://www.nobelprize.org/> (accessed September 20, 2023)
3. Tiesheva, L. V., & Rudenko, S. V. (2020). Metodolohichni bazys ta naukovo-teoretychni peredumovy determinatsii struktury instytutsiinoho seredovyshcha [Methodological basis and scientific and theoretical prerequisites for determining the structure of the institutional environment]. *Visnyk KhNAU. Seriiia : Ekonomichni nauky – KHNAU Bulletin. Series: Economic sciences*. Vol. 4. T. 1, 251–272 [in Ukrainian].
4. Matseliukh, Yu. V. (2018). Instytutsiinyi analiz funktsionuvannia ta rozvytku kredytnoho rynku [Institutional analysis of the functioning and development of the credit market]. *Aktualni pytannia ekonomiky, obliku, finansiv ta prava: zbirnyk tez dopovidei mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Current issues of economics, accounting, finance and law: a collection of reports of the international scientific and practical conference (Poltava, November 10, 2018)* (p. 63). Poltava: TsFEND [in Ukrainian].
5. Ilchuk, V., & Shpomer, T. (2021). Problemy rozvytku instytutsiinoi skladovoi infrastruktturnoho zabezpechennia funktsionuvannia kredytnoho rynku Ukrainy [Development problems of the institutional component of infrastructural support for the functioning of the credit market of Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 3(27), 176–189 [in Ukrainian].